

הלכות שבת פרק יב

א. המבעיר כל שהוא, חייב: והוא, שיהא צריך לאפר; אבל אם הבעיר דרך השחתה פטור, מפני שהוא מקלקל. והמבעיר גדישו של חברו, או השורף דירתו חייב, אף על פי שהוא משחית: מפני שפונתו להנמק משונאו, והרי נתקררה דעתו ושככה חמתו; ונעשה כקורע על מתו או בחמתו, שהוא חייב, וכחובל בחברו, בשעת מריבה שכל אלו מתקנים הן, אצל יצרן הרע. וכן המדליק את הנר, או את העצים, בין להתחמם, בין להאיר הרי זה חייב. המחמם את הברזל כדי לצרפו במים הרי זה תולדת מבעיר, וחייב.

ב. המכבה כל שהוא, חייב. אחד המכבה את הנר, ואחד המכבה את הגחלת שלעץ. אבל המכבה גחלת שלמתכת, פטור: ואם נתכוון לצרף, חייב שכן לוטשי הברזל עושים, מחמין את הברזל עד שיעשה גחלת, ומכבין אותו במים, כדי לחסמו; וזה הוא לצרף שהעושה אותו חייב, והוא תולדת המכבה. ומתר לכבות גחלת שלמתכת ברשות הרבים, כדי שלא יזקו בה רבים. הנותן שמן לתוך הנר הדלוק, חייב משום מבעיר; והמסתפק מן השמן שבנר, חייב משום מכבה.

ג. דלקה שנפלה בשבת המכבה אותה מפני אבוד הממון, חייב: שאין אבוד הממון דוחה שבת, אלא אבוד נפשות. לפיכך יצאו בני אדם, כדי שלא ימותו, ויניחו האש תלהט, ואפלו שורפת כל המדינה כלה.

ד. ומתר לעשות מחצה בכל הכלים, בין מלאים בין ריקנים, כדי שלא תעבר הדלקה. אפלו כלי חרס חדשים מלאים מים עושין מהן מחצה, אף על פי שודאי מתבקעין ומכבים: שגורם כבוי, מתר. וכופין קערה על גבי הנר, בשביל שלא תאחז בקורה.

ה. תבה שדה ומגדל שאחז בהן האור מביא עור גדי וכיוצא בו מדברים שאין האור מלהטת אותן, ופורסו על הקצה שעדין לא נשרף, כדי שלא תעבר לו האש.

ו. טלית שאחז בה האור, פושטה ומתפסה בה; ואם כבתה, כבתה. וכן ספר תורה שאחז בו האור, פושטו וקורא בו; ואם כבה, כבה. ונותן מים, מן הצד שעדין לא נתלית בו האור; ואם כבתה, כבתה. שכח נר דלוק על גבי הטבלה, נוער את הטבלה והוא נופל; ואם כבה, כבה: אבל אם הניחו מבפערב אף על פי שכבה, אסור לטלטלו.

ז. נכרי שבא לכבות אין אומרים לו כבה ואל תכבה, מפני שאין שבייתו עלינו. אבל קטן שבא לכבות, אין שומעין לו והוא, שיהיה עושה על דעת אביו; אבל מדעת עצמו, אין בית דין מצוין עליו להפרישו. ובדלקה התירו לומר, כל המכבה אינו מפסיד.

ח. ההוצאה מרשות לרשות, מלאכה מאבות מלאכות היא. ואף על פי שדבר זה, עם כל גופי תורה, מפי משה, מסיני נאמרו הרי הוא אומר בתורה "איש ואשה אל-יעשו-עוד מלאכה, לתרומת הקדש; ויפלא העם, מהביא" (שמות לו, 1): הא למדת שההבאה, מלאכה קורא אותה. וכן למדו מפי השמועה,

שֶׁהַמַּעֲבִיר בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים מִתְחַלֵּת אַרְבַּע לְסוֹף אַרְבַּע הָרִי הוּא כְּמוֹצִיא מִרְשׁוֹת לְרִשּׁוֹת, וְחַיֵּב.

ז. אֵין הַמוֹצִיא מִרְשׁוֹת לְרִשּׁוֹת חַיֵּב, עַד שִׁיּוֹצִיא כִּשְׁעוֹר הַמוֹעִיל, מִרְשׁוֹת הַיַּחֲדִיד לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים, אוֹ מִרְשׁוֹת הָרַבִּים לְרִשּׁוֹת הַיַּחֲדִיד; וַיַּעֲקֹר מִרְשׁוֹת זֶה, וַיַּנִּיחַ בְּרִשּׁוֹת שְׁנֵיָהּ. אֲבָל אִם עָקַר וְלֹא הֵנִיחַ, אוֹ הֵנִיחַ וְלֹא עָקַר, אוֹ שֶׁהוֹצִיא פָחוֹת מִכִּשְׁעוֹר פֶּטוּר. וְכֵן הַמַּעֲבִיר מִתְחַלֵּת אַרְבַּע לְסוֹף אַרְבַּע, בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים אֵינוֹ חַיֵּב עַד שִׁיעָקֵר כִּשְׁעוֹר מִצַּד זֶה, וַיַּנִּיחוֹ בְּצַד הָאֲחֵרָה.

י. הַזּוֹרֵק מִרְשׁוֹת לְרִשּׁוֹת, אוֹ הַמוֹשִׁיט הָרִי זֶה תּוֹלֵדֶת הַמוֹצִיא, וְחַיֵּב. וְכֵן הַזּוֹרֵק אוֹ הַמוֹשִׁיט, מִתְחַלֵּת אַרְבַּע לְסוֹף אַרְבַּע הָרִי זֶה תּוֹלֵדֶת הַמוֹצִיא, וְחַיֵּב. וְהַזּוֹרֵק כְּלֹאֲחֵר יָד, פֶּטוּר.

יא. הַמוֹצִיא מִקְצַת הַחֶפֶץ, מִרְשׁוֹת מִשְׁתֵּי רִשּׁוֹת אֵלוֹ לְרִשּׁוֹת שְׁנֵיָהּ פֶּטוּר עַד שִׁיּוֹצִיא אֶת כָּל הַחֶפֶץ כְּלוּ, מִרְשׁוֹת זֶה לְרִשּׁוֹת זֶה. קָפָה שֶׁהִיא מְלֵאָה חֶפְצִים, אִפְלוּ מְלֵאָה חֲרָדֵל, וְהוֹצִיא רַבָּה מִרְשׁוֹת זֶה לְרִשּׁוֹת זֶה פֶּטוּר, עַד שִׁיּוֹצִיא אֶת כָּל הַקָּפָה. וְכֵן כָּל הַדּוּמָה לָזֶה, שֶׁהַכְּלִי מְשִׁים כָּל שֵׁישׁ בּוֹ כְּחֶפֶץ אֶחָד. הַמוֹצִיא בֵּין בֵּימִינוֹ, בֵּין בְּשִׁמְאָלוֹ, בֵּין בְּתוֹךְ חִיקוֹ, אוֹ שִׁיּוֹצֵא בְּמַעוֹת צְרוּרִין לוֹ בְּסִדְנוֹ חַיֵּב, מִפְּנֵי שֶׁהוֹצִיא כְּדֶרֶךְ הַמוֹצִיאִין. וְכֵן הַמוֹצִיא עַל כְּתָפוֹ חַיֵּב, אֵף עַל פִּי שֶׁהַמִּשְׁאֵוִי לְמַעְלָה מַעֲשֶׂרָה בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים: שָׁפֵן הָיָה מִשָּׂא בְּנֵי קָהָת בְּמִשְׁכַּן לְמַעְלָה מַעֲשֶׂרָה, שֶׁנֶּאֱמָר "בְּכֶתֶף יִשָּׂאוּ" (במדבר ז, ט); וְכָל הַמְּלָאכּוֹת, מִמִּשְׁכַּן לְוִמְדִּין אוֹתָן.

יב. אֲבָל הַמוֹצִיא לְאַחֵר יָדוֹ, בְּפִיו, וּבְמַרְפָּקוֹ, בְּאַזְנוֹ, וּבִשְׁעָרוֹ, וּבְכֵיס שֶׁתְּפוֹר בְּבִגְדוֹ וּפִי הַכֵּיס לְמַטָּה, בֵּין בְּגָד וּבְגָד, בְּפִי בְּגָדוֹ, בְּמַנְעָלוֹ, וּבְסִנְדָּלוֹ פֶּטוּר, שֶׁלֹּא הוֹצִיא כְּדֶרֶךְ הַמוֹצִיאִין.

יג. הַמוֹצִיא מִשְׁאֵוִי עַל רֹאשׁוֹ אִם הָיָה מִשְׁאֵוִי כְּבֵד, כְּגוֹן שֶׁקָּמַלָּא אוֹ תֵּבָה וּמִגְדָּל וְכִיּוֹצֵא בָהֶן, שֶׁהוּא מְשִׁים עַל רֹאשׁוֹ, וְתוֹפֵס בִּידוֹ חַיֵּב, שָׁפֵן דֶּרֶךְ הַמוֹצִיאִין, וְנִמְצָא כְּמוֹצִיא עַל כְּתָפוֹ, אוֹ בִּידוֹ. אֲבָל אִם לָקַח חֶפֶץ קָל, כְּגוֹן שֶׁהֵנִיחַ בְּגָד אוֹ סִפִּין אוֹ סֶפֶר עַל רֹאשׁוֹ, וְהוֹצִיאוֹ, וְהוּא אֵינוֹ אוֹחֵז בִּידוֹ הָרִי זֶה פֶּטוּר, שֶׁלֹּא הוֹצִיא כְּדֶרֶךְ הַמוֹצִיאִין: שָׁאִין דֶּרֶךְ רַב הָעוֹלָם לְהוֹצִיא הַחֶפֶץ מִנְּחִין עַל רֹאשֵׁיהֶם. הַמַּעֲבִיר חֶפֶץ מִתְחַלֵּת אַרְבַּע לְסוֹף אַרְבַּע בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים אֵף עַל פִּי שֶׁהַעֲבִירוֹ לְמַעְלָה מִרֹאשׁוֹ, חַיֵּב.

יד. מִתֵּר לְאָדָם לְטַלֵּט בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים, בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּצֶדֶן; וַיֵּשׁ לוֹ לְטַלֵּט, בְּכָל הַמַּרְבַּע הַזֶּה. וּבִאֲמָה שְׁלוֹ, מוֹדֵדִין לוֹ; וְאִם הָיָה נֶגֶס בְּאַבְרָיו, נֹתֵנִין לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת בְּבִינוּנִית שְׁלֹכָל אָדָם. וּמִפִּי הַקְּבֵלָה אָמְרוּ, שֶׁזֶה שֶׁנֶּאֱמָר בַּתּוֹרָה "שָׁבוּ אִישׁ תַּחֲתָיו" (שמות טז, כט) שֶׁלֹּא יְטַלֵּט חוּץ לְמַרְבַּע זֶה; אֲלֹא בְּמַרְבַּע זֶה, שֶׁהוּא כְּמִדַּת אַרְךְ הָאָדָם כְּשִׁיפֶשֶׁט יָדָיו וְרִגְלָיו בּוֹ בְּלֶכֶד, יֵשׁ לוֹ לְטַלֵּט.

טו. הָיוּ שְׁנַיִם, מִקְצַת אַרְבַּע אַמּוֹת שְׁלֹזָה לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שְׁלֹזָה מִבִּיַּאִין וְאוֹכְלִין בְּאַמְצֵעַ, וּבְלֶכֶד שֶׁלֹּא יוֹצִיא זֶה מִתּוֹךְ שְׁלוֹ לְתוֹךְ שְׁלֹחֲבָרוֹ; וְאִם הָיוּ שְׁלוֹשָׁה, וְהָאֲמָצֵעִי מְבָלַע בְּנִתִּים הוּא מִתֵּר עֲמָהֶן וְהֵן מִתְרִין עִמּוֹ, וּשְׁנַיִם הַחִיצוֹנִים אֲסוּרִים זֶה עִם זֶה.

טז. לְפִיכָף מִתֵּר לְאָדָם לַעֲקֹר חֶפֶץ מִרְשׁוֹת הָרַבִּים, וּלְתַנּוֹ לְחֲבָרוֹ

שְׁעֲמוּ בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמוֹת; וְכֵן חִבְרוּ לַחֲבֵרוֹ הָאֲחֵר שְׁבָצָדוֹ, אֶפְלוּ הֵן מֵאָה: וְאָף עַל פִּי שֶׁהַחֶפֶץ הוֹלֵךְ כִּמָּה מִיֵּלִין בַּשָּׁבֶת מִתָּר, מִפְּנֵי שְׁכָל אֶחָד מֵהֵן לֹא טָלְטַל אֶלָּא בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמוֹת שָׁלוּ.

יז. הוֹאִיל וַיֵּשׁ לוֹ לְאָדָם לְטָלְטַל, בְּכָל הַמֶּרְבַּע שֶׁהוּא אַרְבַּע אַמוֹת עַל אַרְבַּע אַמוֹת, נִמְצָא מְטָלְטַל בְּאֶרֶץ אֶלְכָסוֹנוֹ שֶׁלִּמְרַבֵּעַ זֶה, חֲמֵשׁ אַמוֹת וּשְׁלוֹשָׁה חֲמִשִּׁי אֲמָה. לְפִיכָךְ אֵין הַמַּעֲבִיר אוֹ הַזּוֹרֵק בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים חַיֵּב, עַד שִׁיעָבִיר חוּץ לְחֲמֵשׁ אַמוֹת וּשְׁלוֹשָׁה חֲמִשִּׁי אֲמָה. וְכָל מָקוֹם שֶׁאֲמָרְנוּ מִתְחַלֵּת אַרְבַּע לְסוֹף אַרְבַּע, אוֹ הַמַּעֲבִיר אַרְבַּע אַמוֹת חַיֵּב הוּא מִתְחַלֵּת הָאֶלְכָסוֹן שֶׁלִּאֲרַבֵּעַ אַמוֹת, עַד סוּפוֹ; וְאִם הַעֲבִיר פָּחוֹת מִזֶּה, פָּטוּר.

יח. נִמְצָא כָּאֵן, שְׁלוֹשׁ מִדּוֹת; כִּיצַד: הָעוֹקֵר חֶפֶץ מִרִּשּׁוֹת הָרַבִּים מִמָּקוֹם זֶה, וְהַנִּיחוֹ בְּמָקוֹם אֲחֵר בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים אִם הָיָה בֵּין שְׁנֵי הַמָּקוֹמוֹת עַד אַרְבַּע אַמוֹת, הָרִי זֶה מִתָּר; הָיָה בֵּינֵיהֶן יָתֵר מֵאַרְבַּע אַמוֹת וְעַד־כֵּן בְּתוֹךְ חֲמֵשׁ אַמוֹת וּשְׁלוֹשָׁה חֲמִשִּׁי אֲמָה, פָּטוּר; הָיָה בֵּינֵיהֶן חֲמֵשׁ אַמוֹת וּשְׁלוֹשָׁה חֲמִשִּׁי אֲמָה בְּשׁוּוֹה הָרִי זֶה חַיֵּב, שֶׁהָרִי הַעֲבִיר הַחֶפֶץ חוּץ לְאֶלְכָסוֹנוֹ שֶׁלִּמְרַבֵּעַ.